

Regeringskansliet, Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över förslag om Avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Er beteckning: S2025/01618

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Södermanlands län välkomnar en översyn i syfte att uppnå en förenkling av reglerna i de frågor som Förenklingsrådets förslag omfattar. Länsstyrelsen anser dessutom att fler alternativa förenklingsförslag, exempelvis de som finns presenterade i SOU 2024:23, bör beaktas närmare.

Mot bakgrund av att Länsstyrelsen inte anser att delar av förslagets konsekvenser inte har utretts tillräckligt för de möjliga riskbilder som Länsstyrelsen lyfter upp i texten nedan kan Länsstyrelsen inte tillstyrka förslaget i sin helhet.

5 Överväganden och förslag

Länsstyrelsen anser att matserveringen, köket, lokalen och sittplatserna fortsatt bör vara en del av serveringsrörelsen, men avseende maten är det tillräckligt att restaurangrörelsen serverar ett par maträtter.

6 Konsekvensutredning

Länsstyrelsen saknar i förslaget redovisade synpunkter från ett antal centrala expertmyndigheter inom området när det gäller konsekvenser och utfallsrum (avsnitt 3-6) av förslagen.

Förslagen som presenteras för att bedriva serveringsverksamhet kan sägas innebära en sänkning av det som kallas för den "allmänna standarden". Kopplingen mellan alkohol, mat, kök, lokal och sittplatser försvinner, vilket sätter mer fokus på andra regler, exempelvis belägenheten, ekonomisk skötsamhet och personalens ansvar.

Länsstyrelsen i Södermanlands läns väljer att lämna nedanstående synpunkter.

Förenklingsrådet beskriver att restaurangbranschen har stora utmaningar i form av "ekonomisk press", vilket Länsstyrelsen också håller med om. Dock kan konstateras att antalet stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten ökat 100 procent i Sverige de senaste 30 åren och i Södermanland med 160 procent, med små ökningar i stort sett varje år, sett till uppgifterna i Folkhälsomyndighetens alkoholregister (1992–2024). Även corona-pandemin har etableringarna fortsatt att öka de 5 senaste åren, med tillfälliga avvikelser. I Södermanland är ökningen 6 procent de senaste 5 åren och 8 procent de senaste 10 åren.

Länsstyrelsen delar inte synen att dagens lokalkrav är otydligt.

Länsstyrelsen saknar i förslaget ett resonemang av hur den föreslagna avregleringen kan komma att inverka på olika segment av det befintliga restaurangbeståndet. Idag arbetar kommuner och myndigheter, inklusive Länsstyrelsen, med att stärka förutsättningarna att motverka "osund konkurrens" (dvs konkurrens som enbart kan sägas leda till högre alkoholkonsumtion i utsatta grupper såsom ungdomar och barn samt individer med missbruksbeteende) och med att minska kriminella eller annars olämpliga aktörers konkurrensfördelar. Den ekonomiska lämplighetsprövningen för verksamheter är en del av alkoholpolitiken och regleras genom 8 kap. 12 § alkohollagen.

Länsstyrelsen anser att Förenklingsrådet sannolikt underskattat de olika ökade kostnader som lagförslaget kan leda till.

Länsstyrelsen anser att det i konsekvensutredningen avseende samhällskostnaderna bör föras ett bredare resonemang som sätter samhällskostnaden i tydligare relation till den ekonomiska nyttan av alkoholen som beräknats till 10 miljarder kronor.

Länsstyrelsen ser att avregleringen som föreslås kan komma att innebära en ökad arbetsbelastning för Länsstyrelsen i sin roll som rådgivande, stödjande och tillsynsmyndighet för kommunernas verksamhet. Skälet är att i vissa avseenden kan prövningen omfatta nya typfall och behovet av tillsyn öka sett till 8 kap. 1, 12, 16, 17 §§ alkohollagen och 9 kap. 1–3 §§. Finansieringen, bolagsengagemang, personer med betydande inflytande och ekonomiska intressenter behöver granskas.

Även andra myndigheter såsom Polismyndigheten och kommunernas arbetsinsatser kan komma att innebära högra offentliga kostnader, vilket bör beaktas tydligare avseende förslaget.

Avslutningsvis vill Länsstyrelsen tydligt peka på att konsekvenserna utifrån barnperspektivet är svagt. Förenklingsrådet inte i tillräcklig grad bedömt riskerna för barn och unga av det liggande förslaget. Barn och unga tillhör de grupper som är extra sårbara och kan komma att drabbas av en ökad tillgänglighet till alkohol i samhället. En barnkonsekvensanalys saknas helt enkelt.

Allmänna synpunkter

Eftersom Förenklingsrådet separat har möjligheten att lägga fram förslag på lagändringar är det välkommet att regeringen valt att ge fler instanser möjligheten att komplettera beslutsunderlaget.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Robert Andrén med samordnare Mikael Lindqvist som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Anne-Louise Gjuse, tf. avdelningschef Tomas Birgegård och tf. chefsjurist Maria Pettersson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.